COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 15.11.2010
COM(2010) 665 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

privind aplicarea sistemului de consultanță agricolă definit la articolele 12 și 13 din Regulamentul (CE) nr. 73/2009 al Consiliului

CUPRINS

1. Introducere 3

2. Cadrul UE pentru Sistemul de consultanță agricolă 4

2.1. Cadrul juridic 4

2.2. Sprijinirea sistemului de consultanță agricolă din fondurile pentru dezvoltare rurală în 2007-2013 4

3. Punerea în aplicare de către statele membre a sistemului de consultanță agricolă 5

3.1. Situația actuală a sistemelor de consultanță agricolă din statele membre 5

3.2. Finanțarea sistemului de consultanță agricolă 6

3.3. Evaluarea sistemului de consultanță agricolă 6

4. Îmbunătățiri viitoare ale sistemului de consultanță agricolă 7

4.1. Clarificarea sistemului de consultanță agricolă și a serviciilor de consultanță agricolă 7

4.2. Sfera de aplicare a sistemului de consultanță agricolă 8

4.3. Clarificarea rolului consilierilor din cadrul sistemului de consultanță agricolă în raport cu alți actori din domeniul ecocondiționalității 9

4.4. Promovarea sistemului de consultanță agricolă 10

4.5. Administrarea sistemului de consultanță agricolă 11

5. Concluzie 12

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

privind aplicarea sistemului de consultanță agricolă definit la articolele 12 și 13 din Regulamentul (CE) nr. 73/2009 al Consiliului

1. INTRODUCERE

Statele membre au obligația de a institui în favoarea agricultorilor un sistem de consultanță în domeniul administrării terenurilor și exploatațiilor, denumit în continuare „sistemul de consultanță agricolă". Sistemul de consultanță agricolă, care a trebuit să fie introdus cel mai târziu în 2007[1], este o componentă majoră a reformei politicii agricole comune (PAC) din 2003. Sistemul de consultanță agricolă își propune să contribuie la o mai mare sensibilizare a agricultorilor cu privire la raporturile dintre fluxul de materii și procesele agricole, pe de o parte, și, pe de altă parte, mediu, siguranța produselor alimentare, sănătatea și bunăstarea animalelor. A fost introdus concomitent cu sistemul de ecocondiționalitate, care prevede că agricultorii primesc în întregime ajutoarele din cadrul PAC numai dacă respectă anumite cerințe referitoare la mediu, siguranța produselor alimentare, sănătatea animalelor și bunăstarea animalelor. În domeniul politicii de dezvoltare rurală există două măsuri menite să ajute atât statele membre să instituie servicii de consultanță agricolă, cât și pe agricultori să le folosească. Sistemul de consultanță agricolă este la origine un instrument destinat să ajute agricultorii să respecte aceste cerințe și, prin urmare, să evite sancțiunile financiare aplicate conform ecocondiționalității.

În temeiul articolului 12 alineatul (4) din Regulamentul (CE) nr. 73/2009 al Consiliului, Comisia trebuie să trimită Consiliului un raport privind aplicarea sistemului de consultanță agricolă, însoțit, dacă este necesar, de propuneri adecvate. Scopul prezentului raport este chiar acesta, de a informa Parlamentul European și Consiliul în privința gradului de punere în aplicare a sistemului de consultanță agricolă și de a propune posibile îmbunătățiri. Raportul are la bază informațiile primite de la statele membre ca răspuns la un chestionar și studiul de evaluare efectuat la cererea Comisiei[2]. Sistemul de consultanță agricolă a făcut obiectul unor consultări detaliate cu statele membre cu ocazia a cinci ateliere de lucru pe această temă organizate de Comisie în perioada 2006-2010. Au fost discutate conținutul, structurile, metodele și instrumentele serviciilor naționale de consultanță.

Termenul limită de instituire a sistemului era 1 ianuarie 2007. Având în vedere că perioada de începere a activității a durat din 2007 până în 2009 și ținând cont de complexitatea informațiilor necesare, nu este deocamdată posibil să se furnizeze o analiză detaliată privind capacitatea sistemelor naționale de consultanță agricolă sau privind serviciile pe care acestea le oferă agricultorilor. Prin urmare, scopul prezentului raport nu este de a furniza o privire de ansamblu exhaustivă, ci de a alimenta dezbaterile din cadrul Consiliului și al Parlamentului European din perioada 2010-2011.

---

1 Articolele 13 -16 din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 al Consiliului.

2 http://ec.europa.eu/agriculture/eval/reports/fas/index_en.htm.

2. CADRUL UE PENTRU SISTEMUL DE CONSULTANȚĂ AGRICOLĂ

2.1. Cadrul juridic

Toate statele membre au obligația legală de a institui un sistem național de consultanță agricolă care să ofere consultanță agricultorilor. Sistemul de consultanță agricolă trebuie să acopere cel puțin cerințele legale în materie de gestionare și „bunele condiții agricole și de mediu" menționate la articolele 4 și 6 din Regulamentul (CE) nr. 73/2009 al Consiliului. Totuși, domeniul de consultanță nu se limitează la standardele de ecocondiționalitate. Statele membre pot hotărî să includă și alte aspecte. Fiecare sistem național de consultanță agricolă poate fi administrat fie de una sau mai multe autorități desemnate, fie de organisme private. De la bilanțul de sănătate al PAC din 2008, fiecare stat membru are libertatea de a decide (pe baza unor criterii obiective) ce categorii de agricultori vor avea acces prioritar la sistemul de consultanță agricolă, fără a se specifica criterii suplimentare la nivelul UE.

Agricultorii utilizează sistemul de consultanță agricolă în mod voluntar și rămân responsabili de acțiunile întreprinse ca urmare a consultanței de care beneficiază. În acest sens, sistemul de consultanță agricolă nu influențează în nicio privință obligațiile agricultorilor și responsabilitatea pe care o au de a respecta cerințele legale. Totuși, cadrul juridic al UE recunoaște că este probabil ca agricultorii care solicită consultanță să fie mai informați în legătură cu modalitățile de respectare a cerințelor legale. Prin urmare, la selecționarea exploatațiilor care urmează să fie inspectate, statele membre pot alege să considere că respectivii agricultori prezintă un risc mai scăzut.

Principalul scop al sistemului de consultanță agricolă este creșterea sensibilizării agricultorilor în legătură cu cerințele legale ale UE. Prin urmare, trebuie să se facă o distincție clară între consultanță și controalele efectuate în cadrul ecocondiționalității sau pentru asigurarea respectării legislației sectoriale. În acest sens, statele membre trebuie să se asigure că operatorii care fac parte din sistemul de consultanță agricolă nu dezvăluie informații și date cu caracter personal sau individual pe care le obțin în cadrul activității de consultanță altor persoane decât agricultorii care administrează exploatația în cauză. Există o singură excepție la această regulă, și anume atunci când operatorii constată o neregulă sau o ilegalitate, caz în care legislația UE sau cea națională prevede obligația de a informa o autoritate publică, în special în cazul infracțiunilor de natură penală.

2.2. Sprijinirea sistemului de consultanță agricolă din fondurile pentru dezvoltare rurală în 2007-2013

Sistemul de consultanță agricolă, astfel cum este definit în cadrul primului pilon al PAC, poate primi finanțare în cadrul celui de-al doilea pilon prin intermediul a două măsuri[3].

Prima este măsura de cofinanțare a agricultorilor care utilizează servicii de consultanță agricolă. Scopul acesteia este de a ajuta agricultorii să acopere costurile

[3] Articolele 24 și 25 și considerentele 18 și 19 din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului.

de utilizare a serviciilor de consultanță în scopul îmbunătățirii performanțelor globale ale exploatației lor. Respectivele servicii de consultanță trebuie să acopere cel puțin legale în materie de gestionare, bunele condiții agricole și de mediu și normele de protecție a muncii bazate pe legislația UE. Sprijinul este plafonat la 80% din costurile eligibile pentru un serviciu de consultanță și nu poate depăși suma de 1500 EUR. Autoritățile și organismele selectate pentru a presta servicii de consultanță trebuie să dispună de resursele corespunzătoare (inclusiv personal calificat, echipamente administrative și tehnice, experiență și competență în domeniul consultanței) în conformitate cu cerințele de ecocondiționalitate și cu normele de protecție a muncii. Comisia a elaborat orientări privind condițiile de acordare a ajutoarelor și privilegierea anumitor grupuri țintă și privind frecvența consultanței, utilizarea sau nu a organismelor de consultanță publice și coordonarea și supravegherea acestor organisme.

A doua este măsura de cofinanțare a instituirii serviciilor de consultanță agricolă. Pentru a contribui la instituirea acestor servicii, statele membre pot acorda un sprijin degresiv timp de maximum cinci ani.

3. PUNEREA ÎN APLICARE DE CĂTRE STATELE MEMBRE A SISTEMULUI DE CONSULTANȚĂ AGRICOLĂ

În ianuarie 2009, în vederea elaborării prezentului raport, Comisia a trimis un chestionar structurat privind organizarea și instituirea sistemelor de consultanță agricolă în statele membre. Acesta conținea, de exemplu, întrebări referitoare la dispozițiile legale, la organismele responsabile cu coordonarea, certificarea și controlul, la grupurile de agricultori prioritare, la organizarea geografică, la numărul, tipul și specializarea organismelor de consultanță, la numărul agricultorilor beneficiari, la metodele utilizate, la finanțare etc. Statele membre au primit, de asemenea, un număr de întrebări deschise referitoare la problemele cu care s-au confruntat și la sugestiile pe care le pot face privind viitorul cadru al sistemului de consultanță agricolă. Răspunsurile la chestionar au furnizat date privind punerea în aplicare pentru anul 2008. În cele ce urmează, este prezentat un rezumat al acestor date și al studiului de evaluare a sistemului de consultanță agricolă comandat de Comisie în 2009.

3.1. Situația actuală a sistemelor de consultanță agricolă din statele membre

În cele mai multe state membre, sistemul de consultanță agricolă a devenit pe deplin operațional abia în 2008. Lucrările pregătitoare în vederea instituirii sistemului de consultanță agricolă (adoptarea legislației, publicarea licitațiilor, selectarea organismelor de consultanță etc.) s-au desfășurat în 2007. În aproximativ jumătate din statele membre, sistemul de consultanță agricolă este instituit ca serviciu specific, complementar serviciilor de informare publică existente. În celelalte cazuri, sistemul de consultanță agricolă a fost strâns legat de serviciile de informare publică existente.

În general (în 24 de state membre), sistemul de consultanță agricolă este coordonat și supravegheat de organisme publice. Organismele de consultanță sunt selectate prin intermediul unor licitații (în 14 state membre) și prin desemnarea unor organisme private (în 5 state membre) sau publice (în 5 state membre). Cele mai multe state membre au fixat pragul de calificare minimă a consilierilor la nivel universitar (licență sau masterat).

În 14 state membre, sistemul de consultanță agricolă se axează exclusiv pe ecocondiționalitate, pe când în celelalte state membre consultanța se referă la aspecte mai variate, precum competitivitatea exploatațiilor, impactul asupra mediului al practicilor agricole și sprijinul acordat pentru punerea în aplicare a măsurilor de dezvoltare rurală (de exemplu, angajamentele de agromediu).

Cel mai adesea au fost adoptate două abordări: consilierea individuală în cadrul exploatației (în toate statele membre, cu excepția Regatului Unit/Anglia) și discuțiile la nivelul unor grupuri mici în cadrul exploatației, aceasta din urmă venind adesea în completarea primei abordări. În mai multe state membre consultanța se prestează folosind instrumente informatice și liste de control. În 22 de state membre agricultorii au stabilit contactul inițial cu sistemul de consultanță agricolă prin intermediul unor linii telefonice de asistență.

Până în prezent nu au fost privilegiate prea mult anumite grupuri de agricultori, cu excepția obligației inițiale de acorda prioritate agricultorilor care primesc plăți directe depășind 15 000 EUR. Anumite state membre au indicat că au întâlnit dificultăți în a ajunge la exploatațiile mici. La nivelul global al UE, numărul agricultorilor care au beneficiat de consultanță din partea sistemului de consultanță agricolă a fost destul de limitat (aproximativ 5% dintre agricultorii care primesc plăți directe au primit consiliere individuală în cadrul exploatației în 2008). Principalii beneficiari au fost exploatațiile mari, care cunoșteau deja serviciile de consultanță existente.

3.2. Finanțarea sistemului de consultanță agricolă

Agricultorii au avut acces gratuit la consilierea individuală în cadrul exploatației (în 5 state membre), au contribuit parțial la costurile de consiliere (cu 20-50% din costurile totale) sau au acoperit costurile respective în întregime (în 2 state membre).

Măsura de sprijinire a agricultorilor care utilizează servicii de consultanță a fost aplicată în 20 de state membre unui număr de 1 123 000 de agricultori. Bugetul total pentru 2007-2013 este de 870,5 milioane EUR – reprezentând 0,6% din cheltuielile publice totale pentru dezvoltarea rurală – din care 1,3% au fost cheltuite în primii doi ani în beneficiul a 12 250 de agricultori.

Măsura de sprijinire a instituirii serviciilor de management, de înlocuire în exploatație și de consultanță a fost aplicată de 7 state membre, dintre care 4 state membre s-au axat în mod evident pe sistemul de consultanță agricolă. Bugetul pentru 2007-2013 este de 172,9 milioane EUR – reprezentând 0,1% din cheltuielile publice totale pentru dezvoltarea rurală – din care 2% au fost cheltuite în primii doi ani.

3.3. Evaluarea sistemului de consultanță agricolă

Raportul de evaluare a sistemului de consultanță agricolă a ajuns la concluzia că, în ansamblu, sistemul de consultanță agricolă a contribuit la creșterea sensibilizării agricultorilor cu privire la raporturile dintre fluxul de materii și procesele agricole, pe de o parte, și, pe de altă parte, mediu, siguranța produselor alimentare, sănătatea și bunăstarea animalelor. Consilierea individuală care utilizează liste de control a fost considerată deosebit de eficace, fiindcă este un mod foarte individualizat și structurat de oferire a consultanței. În anumite state membre, instituirea sistemului de consultanță agricolă a reprezentat un bun prilej de reconsiderare și de ameliorare în

ansamblu a sistemelor mai cuprinzătoare de consiliere și de informare din sectorul agricol.

Sistemul de consultanță agricolă i-a ajutat pe agricultori să respecte cerințele de ecocondiționalitate, acesta fiind motivul principal pentru care agricultorii au utilizat sistemul. Sprijinul din partea sistemului de consultanță agricolă a contribuit, de asemenea, la creșterea capacității de gestionare financiară (contabilitate) și a îmbunătățit ținerea evidențelor contabile în ceea ce privește obligațiile de ecocondiționalitate.

Cu toate acestea, eficacitatea de ansamblu a sistemului de consultanță agricolă a fost limitată, ținând cont de faptul că puțini agricultori au solicitat serviciul de consultanță oferit. Evaluatorii consideră că această situație se poate ameliora, având în vedere că sistemul de consultanță agricolă a atins mai mulți agricultori (până la 20% dintre agricultorii care primesc plăți directe) în statele membre care au pus în aplicare sistemul încă din 2005. Este posibil ca, în unele cazuri, prefinanțarea consultanței să fi descurajat anumiți agricultori să profite de sistemul de consultanță agricolă.

Cerința prealabilă ca accesul agricultorilor din UE la consultanța oferită în cadrul sistemului de consultanță agricolă să se facă în mod voluntar este considerată fundamentală de către evaluatori, pentru că respectarea unei recomandări este în mod esențial voluntară, spre deosebire de sistemele obligatorii de control și de certificare. Până în prezent, sistemul de consultanță agricolă a contribuit în mică măsură la îmbunătățirea modului în care agricultorii percep PAC. Aceștia consideră adesea că sistemul de consultanță agricolă este strict legat de ecocondiționalitate și de sistemul aferent de inspectare a exploatațiilor, ceea ce îl face să apară într-o lumină nefavorabilă. Totuși, există cazuri în care sistemul de consultanță agricolă a reușit să clădească o relație eficace, bazată pe încredere, între agricultori și consilieri. Raportul de evaluare recomandă să se mențină ideea de participare voluntară și arhitectura globală flexibilă a sistemului de consultanță agricolă.

4. ÎMBUNĂTĂȚIRI VIITOARE ALE SISTEMULUI DE CONSULTANȚĂ AGRICOLĂ

Pe baza atât a experienței din primii ani de punere în aplicare, cât și a studiului de evaluare, Comisia face propunerile de îmbunătățire de mai jos, care ar putea lua forma unor orientări (recomandări) adresate statelor membre sau ar putea necesita modificarea legislației UE actuale.

4.1. Clarificarea sistemului de consultanță agricolă și a serviciilor de consultanță agricolă

(1) Este necesar să se clarifice termenii „sistem de consultanță agricolă” și „servicii de consultanță agricolă”. „Sistemul de consultanță agricolă” cuprinde organizarea globală și diferiții operatori publici și/sau privați care oferă „servicii de consultanță agricolă” agricultorilor dintr-un stat membru [articolul 12 din Regulamentul (CE) nr. 73/2009 al Consiliului]. Existența unui sistem național de consultanță agricolă garantează că fiecare agricultor poate solicita și primi consultanță privind cerințele de bază ale ecocondiționalității în materie de mediu, sănătate publică, sănătatea plantelor și a animalelor, bunăstarea animalelor și menținerea terenurilor în bune condiții agricole și de mediu. Este important să se facă o distincție cât mai

clară, în măsura posibilului, între consultanță, care este rezultatul unui sistem de consultanță agricolă, și simpla furnizare de informații către agricultori. „Serviciile de consultanță agricolă” trebuie să evalueze situația specifică a unui anumit agricultor, nu să prezinte doar informații generale. Furnizarea de informații privind cerințele de ecocondiționalitate este deja obligatorie în conformitate cu articolul 4 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 73/2009.

(2) Sistemul de consultanță agricolă este conceput pentru a-i ajuta nu numai pe agricultorii care primesc plăți în cadrul PAC, ci pe toți agricultorii din Uniunea Europeană, inclusiv, de exemplu, pe agricultorii specializați în creșterea porcilor care au nevoie de informații referitoare la directiva privind nitrații.

4.2. Sfera de aplicare a sistemului de consultanță agricolă

(3) Este necesar ca în centrul sferei minime de aplicare a sistemului de consultanță agricolă și printre obiectivele acestuia (atât cele care țin de primul pilon, cât și cele care țin de al doilea pilon) să se afle cerințele de ecocondiționalitate și celelalte obligații care trebuie respectate de beneficiari. Aceste cerințe trebuie să fie acoperite în mod adecvat de consultanța din cadrul sistemului de consultanță agricolă. Înainte de toate, sistemul de consultanță agricolă trebuie să-i ajute pe agricultori să respecte aceste reguli.

(4) Elementele obligatorii care trebuie să fie acoperite de sistemul de consultanță agricolă, atât cele care țin de primul pilon, cât și cele care țin de al doilea pilon, trebuie să includă cerințele minime privind utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor. Aceste cerințe fac parte din ecocondiționalitatea aplicabilă agricultorilor care primesc plăți de agromediu.

(5) Axat cu prioritate pe cerințele de ecocondiționalitate, sistemul de consultanță agricolă acoperă deja numeroase practici legate de schimbările climatice, practici care reduc impactul agriculturii asupra climatului și care îi ajută pe agricultori să se adapteze la condiții climatice în schimbare și mai variabile[4]. Standardele actuale privind bunele condiții agricole și de mediu sunt esențiale pentru a menține carbonul organic în solurile agricole și pentru a asigura utilizarea durabilă a acestora. Cu toate acestea, ar putea fi util să se includă în cadrul sistemului de consultanță agricolă măsuri specifice referitoare la schimbările climatice, de exemplu prin selecționarea bunelor practici și desfășurarea unor acțiuni specifice de promovare în cadrul exploatațiilor, care să includă oferirea de consultanță privind aspectele tehnologice. Un mod de a garanta dezvoltarea unor astfel de capacități de către statele membre ar fi includerea într-un text legislativ a unei referințe specifice care să sublinieze această necesitate. Consilierii se pot dovedi foarte utili prin rezumarea

[4] De exemplu, standardul privind protecția pășunilor permanente, standardul privind rotația culturilor și culturile secundare, standardul privind acoperirea minimă a solului, cultivarea redusă a pământului în conformitate cu standardul privind gestionarea minimă a terenului, standardele privind gestionarea reziduurilor de cultură, standardele privind întreținerea materiei organice a solului și cerințele directivei privind nitrații referitoare la aplicarea și la stocarea efluenților. Toate aceste cerințe stabilesc limite pentru practici care, la nivelul exploatațiilor, au un impact asupra emisiilor de gaze cu efect de seră. Sistemul de consultanță agricolă, care acordă prioritate cerințelor de ecocondiționalitate, acoperă aceste cerințe.

bunelor practici și popularizarea acestora în rândurile agricultorilor. La nivelul UE, se poate alcătui o listă care să sintetizeze bunele practici. Consilierilor li s-ar putea cere să urmeze cursuri specifice de formare axate pe înțelegerea și difuzarea practicilor agricole importante asociate schimbărilor climatice.

4.3. Clarificarea rolului consilierilor din cadrul sistemului de consultanță agricolă în raport cu alți actori din domeniul ecocondiționalității

(6) Trebuie să se reamintească statelor membre distincția de bun simț între control (verificări și inspecții) și consultanță. Trebuie să existe o separare clară între consultanță și control. În orice caz, agricultorul este responsabil de propriile acțiuni.

(7) Este important să se mențină regula actuală conform căreia consilierii nu trebuie în niciun caz să transmită inspectorilor datele *individuale* provenind de la exploatațiile vizitate. Acest lucru, chiar dacă ar fi efectuat în mod anonim, ar constitui o încălcare a confidențialității. De asemenea, furnizarea de date referitoare la inspecții consilierilor tinde să fie contraproductivă, pentru că poate duce la pierderea încrederii necesare în consilier. Anumite dovezi arată că statele membre nu au înțeles întotdeauna pe deplin aceste principii.

(8) Se poate dovedi util să se furnizeze consilierilor date *de sinteză* în urma inspectării exploatațiilor, dar acest lucru nu trebuie să devină obligatoriu. Organismul de inspecție poate transmite date de sinteză privind, de exemplu, tipurile de încălcări înregistrate cel mai frecvent, la cererea consilierului care dorește să ofere o consultanță mai la obiect.

(9) Consilierii din cadrul sistemului de consultanță agricolă nu trebuie să își limiteze ajutorul pentru agricultori la obligațiile practice din cadrul ecocondiționalității, ci trebuie să explice, de asemenea, obiectivele care stau la baza acestor obligații, politicile aferente și modul în care acestea contribuie la o agricultură durabilă. Agricultorul care înțelege motivele de instituire a obligațiilor specifice va avea tendința de a le respecta.

(10) Apar noi subiecte de consultanță și agricultorii vor avea nevoie de ajutor în privința unei game largi de probleme – de la aspectele economice la cele ecologice și la conservarea naturii. Consilierii din cadrul sistemului de consultanță agricolă nu vor putea răspunde la toate întrebările, dar trebuie să fie bine informați și să acționeze în calitate de „generaliști”, îndrumându-i, dacă este cazul, pe agricultori către consilieri specializați. De exemplu, atunci când un agricultor trebuie să își (re)orienteze producția și are nevoie de consultanță privind piețele agricole, consilierul din cadrul sistemului de consultanță agricolă trebuie să poată îndrepta agricultorul către serviciile specializate în acest domeniu, sau să îl orienteze pentru a găsi sursele de informare relevante, de exemplu datele referitoare la producție. O abordare similară poate fi recomandată pentru agricultura ecologică. De exemplu, agricultorii pot avea nevoie de consultanță în privința trecerii la producția ecologică sau în privința oportunităților comerciale și a celor mai bune practici agricole (a se vedea, de asemenea, punctul 19). Organismele de

coordonare a sistemului de consultanță agricolă trebuie să aibă un rol important în a sprijini consilierii să își formeze rețele, de exemplu prin furnizarea datelor de contact ale consilierilor specializați, precizând domeniul de specializare al acestora.

4.4. Promovarea sistemului de consultanță agricolă

(11) Trebuie să se clarifice sfera de aplicare a măsurii privind utilizarea serviciilor de consultanță agricolă, definită la articolul 24 din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005. Trebuie să se specifice în mod clar că un agricultor nu este obligat să solicite consultanță în privința fiecărei cerințe de ecocondiționalitate pentru a avea dreptul de a primi un sprijin pentru utilizarea unui serviciu de consultanță agricolă[5]. Astfel ar trebui să se reducă atât împovărarea administrativă a agricultorilor și a administrațiilor în privința măsurii, cât și costurile pentru agricultori. Agricultorii vor putea să solicite mai rapid rambursarea părții lor din costurile de consultanță, pentru că nu vor mai fi obligați să aștepte să fie acoperite toate domeniile ecocondiționalității. Totuși, organismele de coordonare ale sistemului de consultanță agricolă și consilierii ar trebui să acorde în continuare atenția necesară obligațiilor principale din cadrul sistemului de consultanță agricolă, pentru că agricultorii care solicită consultanța pot să nu își dea seama întotdeauna că au nevoie de consultanță mai ales în legătură cu ecocondiționalitatea.

(12) În același timp, acoperirea obligatorie a normelor de protecție a muncii în cadrul măsurii care ține de al doilea pilon în privința utilizării sistemului de consultanță agricolă trebuie să fie flexibilă și limitată la elementele relevante.

(13) Frecvența recurgerii la măsura privind utilizarea serviciilor de consultanță agricolă nu trebuie să fie fixată dinainte. Statele membre au programat până în prezent două sau trei servicii de consultanță pentru perioada de dezvoltare rurală 2007-2013. Trebuie să se precizeze în mod clar că un agricultor poate solicita mai multe servicii, de exemplu cel puțin o dată pe an. Posibilitatea de a solicita consultanță mai frecvent, împreună cu flexibilitatea sferei de aplicare obligatorii pentru fiecare serviciu de consultanță, prevăzută la punctul (11), vor face ca măsura să fie mai bine direcționată și îi vor spori atractivitatea. Se va reduce costul fiecărui serviciu de consultanță, acesta fiind limitat la oferirea de consultanță pe un anumit subiect în momentul în care agricultorul are o nevoie reală.

(14) Sfera de aplicare a ecocondiționalității a fost lărgită din 2003. Totodată, au crescut și costurile, iar așteptările ca sistemul de consultanță agricolă să se extindă în afara ecocondiționalității sunt mai ridicate decât în 2003, ținând cont de noile provocări precum schimbările climatice, chestiunile referitoare

---

[5] În cadrul procesului de simplificare din 2009, s-a discutat dacă consultanța cofinanțată din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) trebuie să acopere sau nu toate domeniile ecocondiționalității și normele de securitate a muncii, după cum se prevede la articolul 24 din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului. Ca parte a procesului de aliniere din septembrie 2010, Comisia intenționează să modifice Regulamentul (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului pentru a conferi mai multă flexibilitate acestei măsuri.

la apă, necesitatea de a conserva biodiversitatea etc[6]. Statele membre solicită UE să majoreze bugetul pentru consultanța agricolă. Consecințele propunerilor de la punctele (11)-(13) ar trebui să răspundă acestei cereri în creștere: agricultorii vor putea să recurgă mai frecvent la consultanța pe un anumit subiect, selectat dintr-o gamă mai largă de subiecte, cu un sprijin de maximum 1500 EUR pentru un serviciu de consultanță agricolă[7].

(15) Comisia dorește să sublinieze că sistemul de consultanță agricolă este important, de asemenea, pentru micii agricultori. Serviciile sistemului de consultanță agricolă nu ajung în prezent la acest grup, deși micii agricultori sunt cel puțin la fel de importanți ca și ceilalți din punctul de vedere al necesității de a-și respecta obligațiile și al eventualei necunoașteri a acestora. Măsurile propuse în prezentul raport vizează, de asemenea, să rezolve acest aspect, dar statele membre trebuie să adopte o atitudine activă și să reflecteze la modalitățile de a ajunge la agricultorii care nu își dau seama deocamdată că au nevoie de consultanță.

(16) Statele membre trebuie să își intensifice eforturile de promovare a sistemului de consultanță agricolă, de exemplu anexând o listă cu organismele de consultanță atunci când trimit agricultorilor formularele de cerere sau autorizând inspectorii agricoli să furnizeze această listă agricultorilor atunci când se constată încălcări.

(17) Pentru a sensibiliza mai mult agricultorii în privința sistemului de consultanță agricolă, este necesar ca articolul 4 din Regulamentul (CE) nr. 73/2009 al Consiliului să includă obligația statelor membre de a furniza agricultorilor lista consilierilor din cadrul sistemului de consultanță agricolă.

4.5. Administrarea sistemului de consultanță agricolă

(18) Comisia recomandă cu fermitate organismelor de coordonare a sistemului de consultanță agricolă să organizeze cursuri de bază și cursuri periodice de formare continuă pentru fiecare consilier, cel puțin în legătură cu aspectele de ecocondiționalitate. Aceste cursuri trebuie să se refere atât la obligațiile concrete ale agricultorilor, cât și la politicile aferente. Necesitatea cursurilor este stringentă mai ales în domeniul noilor acțiuni referitoare, spre exemplu, la schimbările climatice.

(19) Statele membre trebuie să creeze sinergii între diferitele instrumente precum consultanța, formarea, informarea, serviciile de informare publică și cercetarea, respectând caracteristicile fiecărui instrument, dar integrându-le pe toate într-un mod coerent. Mai mult, informațiile furnizate de consilieri în privința punerii în aplicare practice a cerințelor de ecocondiționalitate se pot dovedi deosebit de utile pentru autoritățile care administrează sistemul de

---

6 Una dintre acțiunile prevăzute în Cartea albă din 2009: „Adaptarea la schimbările climatice" [COM(2009) 147] este „*examinarea capacității sistemului de consiliere agricolă de a consolida activitățile de formare, cunoștințele și adoptarea de noi tehnologii care facilitează adaptarea*". Detalii suplimentare pot fi găsite în Documentul de lucru al serviciilor Comisiei (DG AGRI) de însoțire a Cărții albe: „Adaptarea la schimbările climatice: o provocare pentru agricultura și zonele rurale europene" [SEC(2009) 417].

7 Articolul 24 și anexa I la Regulamentul (CE) nr. 1698/2005.

consultanță agricolă și ecocondiționalitatea. Prin urmare, este important ca actorii din domeniul ecocondiționalității, precum consilierii, organismele de coordonare a sistemului de consultanță agricolă și organismele care administrează ecocondiționalitatea să facă schimb de cunoștințe în legătură cu punerea în aplicare practică a cerințelor de ecocondiționalitate, de exemplu prin organizarea de sesiuni periodice de schimb de informații, o dată sau de două ori pe an.

(20) Pentru a asigura coerența între piloni, dispozițiile de aplicare care țin de al doilea pilon privind calificarea corespunzătoare a consilierilor din cadrul sistemului de consultanță agricolă[8] trebuie să se extindă și la regulile privind sistemul de consultanță agricolă care țin de primul pilon.

(21) Comisia reamintește statelor membre că, fără să dorească creșterea sarcinilor administrative, consideră că evaluarea și monitorizarea sistemului de consultanță agricolă este esențială, mai ales din perspectiva discuțiilor privind viitorul sistemului de consultanță agricolă și a măsurilor privind serviciile de consultanță agricolă din cadrul PAC de după 2013. Evaluarea nu trebuie să antreneze schimburi inutile de date privind înregistrările exploatațiilor individuale, și nici sarcini administrative excesive. Cu toate acestea, este foarte important să se asigure eficacitatea sistemului de consultanță agricolă prin evaluarea cantității și a calității consultanței oferite (adică utilitatea acesteia și nivelul de satisfacție a agricultorilor).

5. CONCLUZIE

În lumina evaluării efectuate în prezentul raport, Comisia consideră că sistemul de consultanță agricolă este un instrument esențial pentru succesul punerii în aplicare a PAC, prin care se sprijină eforturile agricultorilor de a respecta cerințele legale ale UE privitoare la mediu, la siguranța produselor alimentare și la sănătatea și bunăstarea animalelor. Sistemul de consultanță agricolă, care asistă agricultorii în privința cerințelor de „ecocondiționalitate”, îi ajută să evite pierderea plăților din cadrul PAC. Este mai probabil ca agricultorul căruia i se furnizează consultanță să înțeleagă motivele de instituire a obligațiilor de ecocondiționalitate, având, prin urmare, tendința de a le respecta.

Bineînțeles, serviciile de consultanță nu sunt o noutate în multe state membre, dar este posibil să fi fost instituite în mod fragmentar. Obligând fiecare stat membru să instituie un sistem de consultanță agricolă, legislatorul a adoptat o abordare globală mai strategică. Eforturile pe care le fac statele membre ilustrează rolul important pe care îl pot juca sistemul de consultanță agricolă și organismele de coordonare a acestuia pentru a-i ajuta pe agricultori să înțeleagă și să pună în aplicare normele UE.

Perioada de începere a activității a necesitat eforturi considerabile, în special din partea statelor membre în care serviciile de consultanță erau puține sau chiar absente. Pentru

---

8 Normele de aplicare care țin de al doilea pilon în conformitate cu articolul 15 din Regulamentul (CE) nr. 1974/2006 prevăd că serviciile de consultanță agricolă cofinanțate „*dispun de resurse adecvate în materie de personal calificat*”. Orientările pentru această măsură arată că calificarea personalului poate fi stabilită prin intermediul unui nivel minim de studii sau de calificare. Măsura care ține de al doilea pilon în privința utilizării sistemului de consultanță agricolă este aplicată în 20 de state membre.

celelalte state membre, instituirea sistemelor de consultanță agricolă a ținut mai mult de coordonarea serviciilor existente astfel încât agricultorii să poată dispune de un singur punct de contact pentru consultanța referitoare la aspecte practice.

Pe lângă acestea, odată cu apariția noilor provocări, din 2003 au crescut așteptările în privința sistemului de consultanță agricolă. Prin urmare, sistemul de consultanță agricolă trebuie să aibă o atitudine activă, dezvoltând și atacând aspecte care depășesc cerințele legale din cadrul ecocondiționalității.

În consecință, Comisia adresează statelor membre următoarele recomandări:

- să mențină o sferă de aplicare largă a sistemului de consultanță agricolă, respectând însă regulile care îi delimitează sfera de aplicare principală minimă;

- să pună accentul pe rolul de „generalist" al consilierului din cadrul sistemului de consultanță agricolă, care îi îndrumă pe agricultori, dacă este cazul, către consilieri specializați;

- să utilizeze date de sinteză în urma inspecțiilor exploatațiilor pentru a contribui la oferirea unei consultanțe mai la obiect, ținând cont în același timp de marea importanță a respectării caracterului confidențial al datelor obținute în cadrul consultanței. Consilierul din cadrul sistemului de consultanță agricolă trebuie să acționeze în calitate de „generalist", punând în legătură, printr-o abordare globală, diferitele aspecte ale agriculturii și explicând agricultorilor nu doar cerințele UE, ci și obiectivele acesteia și politicile aferente;

- să promoveze sistemul de consultanță agricolă prin măsuri specifice, precum folosirea oportunităților potrivite pentru a furniza agricultorilor lista consilierilor, asigurându-se că aceasta ajunge și la micii agricultori;

- să îmbunătățească administrarea sistemului de consultanță agricolă și să asigure schimbul de cunoștințe între actorii din domeniul ecocondiționalității. Organismele de coordonare a sistemului de consultanță agricolă trebuie să întărească sinergiile dintre diferitele instrumente, precum consultanța, formarea, informarea, serviciile de informare publică și cercetarea. Evaluarea și monitorizarea sistemului de consultanță agricolă sunt foarte importante.

Mai mult, Comisia consideră că sunt necesare următoarele acțiuni:

- clarificarea termenilor „sistem de consultanță agricolă" și „servicii de consultanță agricolă", făcându-se o distincție clară între consultanță și simpla furnizare de informații detaliate și asigurându-se că sistemul de consultanță agricolă îi vizează pe toți agricultorii din UE;

- includerea în sfera minimă de aplicare a sistemului de consultanță agricolă a cerințelor minime prevăzute de legislația națională pentru îngrășăminte și pentru produsele de protecție a plantelor și sublinierea necesității acțiunilor specifice în materie de schimbări climatice;

- explicarea rolului consilierilor din cadrul sistemului de consultanță agricolă în raport cu ceilalți actori din domeniul ecocondiționalității, recomandând o separare netă a consultanței de inspecțiile agricole;

- promovarea sistemului de consultanță agricolă prin introducerea unei flexibilități a conținutului și a frecvenței de recurgere la măsura de consultanță, precum și prin instituirea obligației statelor membre de a furniza agricultorilor lista consilierilor din cadrul sistemului de consultanță agricolă;

- îmbunătățirea administrării sistemului de consultanță agricolă, asigurându-se calificarea corespunzătoare și formarea periodică a consilierilor, prin organizarea unor sesiuni de formare de către organismele de coordonare a sistemului de consultanță agricolă.

Aceste acțiuni pot necesita schimbări legislative în pachetul de după 2013.